

Velká většina nedostatků stávající české soukromoprávní úpravy se promítá zejména do oblasti korporátního práva. V jednotlivostech jsou tyto nedostatky osvětleny v jednotlivých kapitolách této práce. Obecně je možno říci, že současná soukromoprávní úprava je negativně poznamenána tím, že jak OZ tak i ObchZ obsahují přemíru kogentních ustanovení, která do značné míry vylučují vlastní dispozici účastníků soukromoprávních vztahů. S tím často souvisí i nadměrně kazuistická úprava. Přestože se negativní prvky nadměrně kazuistické úpravy projevovaly původně zejména v úpravě OZ, postihl tento neduh počínaje novelou provedenou zákonem č. 142/1996 Sb. i ObchZ. Následné novely, jejichž prostřednictvím docházelo k transpozici evropského práva, tento problém ještě prohloubily. Od nadměrně podrobné úpravy nemíní zákonodárce ustupovat často ani v případech, kde jejich dodržování z povahy věci není nutné (např. jednočlenné společnosti). Při transpozici evropského práva se projevuje i další charakteristický rys české úpravy, kterým je často nadměrně extenzivní přejímání oslabující konkurenceschopnost českého práva na „trhu“ evropských zákonodárství¹ doprovázená často i špatným porozuměním těchto norem. Příklady hovořícími za všechny, jsou současná úprava § 196a ObchZ či problematika finanční asistence. Dalším problémem obou kodexů je skutečnost, že jakýkoliv nesoulad se zákonnou úpravou má často za důsledek absolutní neplatnost daného právního úkonu, třebaže by takový rozpor bylo možno řešit i jiným způsobem.

Tyto negativní rysy nebyly odstraněny ani častými novelizacemi obou předpisů. Vzhledem k tomu, že při jejich přípravě bylo třeba rychle reagovat na změny, kterými společnost procházela, docházelo v mnoha případech k legislativním změnám bez hlubší analýzy těchto potřeb a bez delší diskuze nad podobou novely. Častým rysem právní úpravy jsou rovněž tzv. technické novely, které reagují na chyby resp. nedostatky úprav předchozích (jedním z posledních příkladů je druhá novela rejstříkového řízení provedená zákonem č. 79/2006 Sb.).

Překotný vývoj právní úpravy kladl a klade i nadále vysoké nároky na schopnost se těmto změnám přizpůsobit a orientovat se v nich. Tyto základní nároky také „konzumují“ převážnou část úsilí odborné veřejnosti a nezanechávají příliš prostoru pro analýzu jak jednotlivých ustanovení či právních institutů, tak i širší (či komparativní) analýzu, což degraduje právní prostředí jako takové a promítá se pochopitelně jak do odborné literatury, tak i do judikatury. Výše uvedené problémy jen ve stručnosti popisují stav českého právního prostředí a způsobují, že doktrína i judikatura zmíněné legislativní nedostatky napravuje jen pomalu (byt' jsou patrné jasné známky změny k lepšímu).

Obsah této práce reaguje zejména na skutečnost, že ze shora uvedených důvodů DR nebyla v české doktríně samostatně až na výjimku² doposud věnována téměř žádná pozornost.³ S ohledem na roli, kterou DR hraje v obou společnostech, je přitom při výkladu upřednostňována DR a.s. To se projevuje zejména při komparaci se zahraničními právními úpravami. Jedním z cílů této práce je proto popsat pokud možno ve své úplnosti roli DR jak v a.s., tak i v s.r.o. Druhým cílem je identifikování jednotlivých problémů, se kterými se lze ve stávající úpravě setkat. Dosažení obou těchto cílů a rozumnému rozsahu bylo třeba přizpůsobit strukturu celé práce. Kompromisy tak bylo třeba přijímat zejména v oblasti problematiky působnosti DR, kde s ohledem na snahu nepřesáhnout přijatelný rozsah práce bylo použito srovnání se zahraničními právními úpravami jen ve výjimečných případech. Naopak, pokud jde o obecnější otázky týkající se např. postavení členů DR či jejich práv a povinností, byla v maximální možné míře zdůrazněna problémová stránka tématu, včetně nutné komparace.

Pokud jde o komparaci samotnou, byla česká právní úprava srovnávána zejména s úpravou komunitární a dále pak s německou a rakouskou. Důvody první volby jsou zřejmé, pokud jde o porovnání s německou a rakouskou úpravou byla jejich volba odůvodněna jejich historickou blízkostí, která podmiňovala i obsah české úpravy. V některých případech však dochází i ke srovnání s dalšími právními úpravami (zejména slovenskou a anglickou). Mimo srovnávání jednotlivých národních úprav je v kontextu celé práce srovnáváno postavení DR v a.s. a s.r.o. navzájem. Konečně je v práci využito srovnání s připravovaným návrhem obchodního zákona.⁴

S přihlédnutím k tomu, že DR je ve své podstatě prvkem, který rozlišuje monistický a dualistický systém řízení, a dále s ohledem na to, že v důsledku transpozice práva EU se předpokládá zavedení monistického systému řízení obchodních společností i v českém právu (odhlédneme-li od již existující úpravy SE), jsou v práci uvedeny i zásadní rozdíly, které jedno- a dvoustupňový systém řízení společností odlišují. Z důvodů bouřlivého vývoje v oblasti *Corporate Governance*, ke kterému v posledních několika letech došlo, a s ohledem na mnohé podněty, které tato oblast pro postavení DR zahrnuje, je na konci práce připojena i kapitola, která se věnuje samostatně této problematice.